

69.
koncertní
sezona
2024
2025

Novoroční koncert
Neujahrskonzert
New Year's Concert
Janáčkovo divadlo
11112025

Filharmonie
Brno Philharmonic

JOHANN STRAUSS ml. / d. J. / II

Netopýr, předehra k operetě | 8'

Die Fledermaus, Overture

Die Fledermaus, overture

Pochod brněnské národní gardy op. 58 | 3'

Brünner Nationalgarde Marsch

ERICH WOLFGANG KORNGOLD / arr. Franz Kopriva

Strausovy povídky op. 21 | 9'

Geschichten von Strauss

Tales of Strauss

RICHARD STRAUSS

Valčík z opery Rosenkavalier (Růžový kavalír) op. 58 | 7'

Walzer aus der Oper „Der Rosenkavalier“

Waltz from Der Rosenkavalier

JOHANN STRAUSS ml. / d. J. / II

Studentská polka op. 263 | 4'

Studenten-Polka

Na Labi, valčík op. 477 | 9'

An der Elbe, Walzer

An der Elbe, waltz

Indigo, pochod op. 349 | 3'

Indigo-Marsch

přestávka | Pause | interval | 30'

JOHANN STRAUSS ml. / d. J. / II

Císařský valčík op. 437 | 10'

Kaiser-Walzer

Výletní vlak, polka op. 281 | 3'

Vergnugungszug Polka

DMITRIJ ŠOSTAKOVIČ

Valčík č. 2 z Jazzové suity č. 2 | 4'

Walzer Nr. 2 aus der Jazz-Suite Nr. 2

Waltz No. 2 from Suite for Jazz Orchestra No. 2

ERICH WOLFGANG KORNGOLD

Straussiana | 6'

JOHANN STRAUSS ml. / d. J. / II

Elektromagnetická polka op. 110 | 3'

Elektro-magnetische Polka

Na krásném modrém Dunaji, valčík op. 468 | 10'

An der schönen blauen Donau, Walzer

The Blue Danube, waltz

Třesky plesky polka op. 214 | 3'

Tritsch-Tratsch-Polka

Filharmonie Brno

dirigent / Dirigent / conductor **Michel Tabachnik**

Brněnská filharmonie byla ustavena jako Státní filharmonie Brno k prvnímu lednu 1956 a týž den provedla svůj první koncert (byť ještě nikoli pod svým názvem). Od té doby pořádá své novoroční koncerty pravidelně (s výjimkou roku 2021, kdy byl koncert kvůli pandemii zrušen) a symbolicky tak jimi nejen vítá příchod nového roku, ale slaví i své narozeniny, v roce 2025 již devětašedesáté. V něm si mimo jiné budeme připomínat dvousté výročí narození „krále valčíků“ Johanna Strausse mladšího. Nejen s jeho hudbou vykročíme do „straussovského“ roku pod taktovkou Michela Tabachnika, který na dirigentském stupínku před brněnskými filharmoniky stanul v minulosti již dvakrát a pokaždé dokázal strhnout orchestr k energickému výkonu a publikum k nadšeným ovacím.

Die Brünner Philharmonie wurde zum 1. Januar 1956 als Staatliche Philharmonie Brünn gegründet und gab noch am selben Tag ihr erstes Konzert (wenn auch noch nicht unter ihrem Namen). Seitdem veranstaltet sie regelmäßig ihre Neujahrskonzerte (mit Ausnahme der pandemiebedingten Absage 2021) und begrüßt dabei nicht nur symbolisch den Beginn des neuen Jahres, sondern feiert auch ihr Jubiläum – 2025 bereits zum neunundsechzigsten Mal. Dabei gedenken wir unter anderem des 200. Geburtstags des „Walzerkönigs“ Johann Strauss des Jüngeren. So werden wir nicht nur mit seiner Musik in das „Strauss'sche“ Jahr eintreten. Dirigieren wird Michel Tabachnik, der früher bereits zweimal am Dirigentenpult der Brünner Philharmonie stand und es beide Male schaffte, das Orchester zu einer energiegeladenen Darbietung zu führen und das Publikum zu Beifallsstürmen hinzureißen.

Das deutsche Begleitwort finden Sie im zweiten Teil dieser Broschüre.

For a summary in English see the last pages of this brochure.

Dámy a pánové, milí hudební přátelé,

je pro nás ctí, že do svého nového roku vstupujete právě s námi. Orchester a management Filharmonie Brno vám přeje opravdu šťastný rok, k jehož smysluplnému naplnění určitě přispívají mistrovské hudební večery strávené s vašimi filharmoniky, jejich sólisty a dirigenty. I když často a hrdě reprezentujeme Brno a Českou republiku ve světě, to podstatné se odehrává mezi vámi a námi v Brně. Těšíme se na vás v celém roce.

Vaše **Marie Kučerová**, ředitelka

Verehrte Damen und Herren, liebe Musikfreunde,

es ist uns eine Ehre, Sie bei Ihrem Start in das neue Jahr begleiten zu dürfen. Das Orchester und die Leitung der Brünner Philharmonie wünschen Ihnen ein wirklich glückliches Jahr 2025, welches die meisterhaften Musikabende mit ihren Philharmonikern, Solisten und Dirigenten sicherlich bereichern werden. Obwohl wir Brünn und die Tschechische Republik oft und stolz im Ausland vertreten, passiert das Wichtigste hier in Brünn zwischen Ihnen und uns. Wir würden uns freuen, Sie das ganze Jahr über begrüßen zu dürfen.

Ihre **Marie Kučerová**, Direktorin

Elegance, šampaňské, revoluce i melancholie.

Evropa v dlouhé epoše valčíku

„Johann Strauss!“ vykřikl kocour. „Ať mě oběsí v tropech na první liáně, jestli kdy na nějakém plese hrál takovýhle orchestr!“ Samozřejmě: kdo jiný by mohl řídit nejlepší kapelu na plese u Satana, jak ho popsal Michail Bulgakov v románu *Mistr a Markéta*, než král valčíků. Ten je také hlavním protagonistou novoročního koncertu Filharmonie Brno.

Jeho pozlacená socha se nachází v centru Městského parku ve Vídni – ať už sem kdo směřuje za odpočinkem, nebo jenom prochází, těžko ji může minout. Postava ve fraku a elegantní póze působí dynamickým dojmem, jako by se chtěla roztančit i s houslemi v rukou. Zaviřit krokem valčíku, který kdysi rozohnil Vídeň jako vrchol nového módního trendu i nemravnosti: „Gnädige Frau, to nikdá nebejvalo, aby se lidi při tanci drželi!“

Evropa vešla s módním tancem i do nové epochy romantických revolucí a ostrých bojů za sebeurčení národů i vznik jejich samostatných států. Vstupní branou byl Vídeňský kongres, na němž se roku 1815 uzavřela kapitola napoleonských válek a postavila základna pro novou Evropu. Téměř rok trvající politická jednání provázelo množství plesů, z nichž se vídeňský valčík rozšířil do dalších zemí jako předzvěst nástupu subjektivního vidění světa i jeho prožívání, a tím také rozpadu jednotných estetických měřítek.

Hudební dynastie a tanec na dlouhou trať

V době konání Vídeňského kongresu nebyl **Johann Strauss mladší** (1825–1899) ještě na světě. Jeho otcí, jenž světu zanechal mimo jiné slavný *Pochod Radeckého*, bylo teprve deset let. Jeho syn je však nejslavnějším členem straussovské dynastie, čítající celkem šest úspěšných skladatelů, z nichž Eduard mladší zemřel až v roce 1969.

Johann Strauss ml. představuje nekomplexnější rodinný talent: nejenže přivedl na vrchol vídeňský valčík jako fantastickou koncertní formu, byl také zakladatelem a nepřekonaným mistrem vídeňské operety. V neposlední řadě pak byl také úspěšný hudební manažer a vedoucí vlastního orchestru. Právě před ním stával jako jeho velitel, jen místo maršálské hole třímal smyčec a řídil svou bandu z pozice prvních houslí. Tak to bývalo běžné za starých časů, později to na novoročních koncertech Vídeňských filharmoniků opakoval takřka celé čtvrtstoletí jejich legendární koncertní mistr Willi Boskovsky a alespoň na chvíli se ke staromódní manýře vracel také dirigent Lorin Maazel.

Samotný valčík lze stroze popsat jako třídobý společenský tanec v tempu přibližně šedesátí taktů za minutu. Popis se hodí na řadu lidových a zemitých variant třídobých tanců, ať už se jim říká ländler, nebo třeba sousedská. Do strohému popisu se však nevejde vídeňská elegancie, která nedupe a první dobu spíš hlouběji zhoupne, než aby ji vyrazi-

la jako z kanónu. Se stejnou plynulostí jako jednotlivé takty na sebe pak navazuje několik melodií, z nichž se vídeňský valčík obvykle skládá, a nakonec se rozprostře až do desetiminutové stopáže. Místo tanečního kusu se zjevuje symfonická báseň, jejíž program si musí každý napsat sám. Straussova polka je proti valčíku především veselá a o něco chudší příbuzná, která neztrácí tempo ani dobrou náladu a v rychlosti všechny pobaví, než zase dojde na rafinovanější kus.

Pokrytci, svěťci a hlídači morálky

Dnes se zdá, jako by valčík opsal v dějinách velký kruh a vrátil se ke svému původnímu určení: totiž k bezstarostné zábavě, z níž už v zásadě vyprchaly skryté významy. Ale nebývalo a není tomu tak vždy. Vídeňská státní opera, k níž jako erbovní kusy patří především velká hudební dramata, pouští pouze na Silvestra a v několika nejbližších termínech na své jeviště operetu **Netopýr**. I v její předehře zní valčík, který se však ozve také v samotném ději. Doprovází scénu, kdy končí večírek s orgiemi u prince Orloffského: schyluje se k tomu, že všechny masky spadnou a odhalí veškeré lži i pokrytectví.

Už Johann Strauss ml. tedy používá valčík nejen jako tanec nebo symfonickou formu, ale jako hudební charakteristiku provázanou s povrchností a morálkou rozhoupanou jako třídobý taneční krok. Všichni se baví, ale ústřední postavy mají nasazené masky, jsou oblečeny v cizích šatech, vystupují pod falešnými jmény a sledují pochybné cíle – co na tom, že všechno praskne až po přestávce.

Ještě dál v tomto směru zašel německý skladatel **Richard Strauss** (1864 až 1949), který na začátku 20. století způsobil operou *Salome* celoevropský skandál, jehož síla dosáhla až do USA. Nymfomanka Salome, která nechá z rozmaru popravít Jana Křtitele, aby mohla líbat jeho uřatou hlavu, získala se Straussovou hudbou náboj, jenž nenechal tehdejší společnost chladnou. Ozvali se i doboví strážci morálky, často velmi vlivní. V New Yorku byl první pokus o uvedení opery úplně znemožněn, ve Vídni se nesměla na scéně objevit Janova mrtvá hlava.

Možná si na to Strauss vzpomněl, když psal nádhernou operu **Rosenkavalier** (1911), která se formálně odehrává ve Vídni za časů císařovny Marie Terezie, ale jejím univerzálním tématem je pokrytectví. Přestože se opera občas označuje za komedii, narodil od *Netopýra* se nejedná o bezstarostný humor, který sice v operetě dokáže být satiricky jedovatý a utahovat si z Maďarů i z Rusů, ale nakonec se všichni smíří s laciným vysvětlením, že za všechno může král všech vín šampaňské.

Z rosenkavalierovských valčíků číší někdy taková líbeznost a pohoda, až člověk skoro zapomene, že první z nich doprovází snídani maršálky s jejím o generaci mladším milencem Oktaviánem. Oba právě vstali z postele po promilované noci, v ložnici už mají od komorné prostřeno, čerstvě vyřádaný teenager vyznává nad kávou lásku vdané paničce a nafukuje se, jak ukořistil ženu, jejíž manžel je zrovna kdesi na lovu.

Nad valčíkem barona Ochse, který zazní v programu koncertu, však nikdo neváhá a nerozplývá se v iluzích: pokud někdy našel v operě ztvárnění typ zvaný „vilný stařec“, tak je to právě tady. Ochse vypráví mladičké Sofii o rozkoších následujících po svatbě a díky hudbě se nelze ubránit dojmu, že mu při tom tečou sliny po bradě. „Se mnou pro tebe žádná noc nebude příliš dlouhá,“ slibuje baron křehké dívce z buržoazní rodiny, již se právě nadzvukovou rychlostí rozplývá sen o rytíři na bílém koni a se stříbrnou růží v ruce.

Dvě doby dobré, tři lepší

Valčík si našel místo nejen v tanečních sálech, ale pronikl také do vážného umění. Do jisté míry se to podařilo i polce, pro niž odvedl zásadní kus práce Bedřich Smetana – ať už v podobě klavírních skladeb, nebo jejím zařazováním všude, kde se to jen trochu hodilo: v *Prodané nevěstě*, *Dvou vdovách*, *Hubičce*, v symfonických básních *Vltava* nebo *Z českých luhů a hájů*, tam všude se svižný tanec ozývá. Zároveň je však patrné, že nemá charakteristickou sílu a pružnost valčíku, jehož přednost snad spočívá přímo v třídobém metru.

Tři doby jsou variabilnější, dá se s nimi pestřeji pracovat, nápadištěji je natahovat a zkracovat při zachování délky taktu. Když se jedna doba ubere, najednou se při zachování tanečního charakteru prostor dosti zúží. A pokud tempo zpomalí a přidá se na důrazu, ozve se pochod. Pořád je tu ale cosi energického, co pobízí k pohybu, nebo naopak zrychlením tempa až k vyložené divočině – asi jako pekelný kvapík v *Offenbachově Orfeovi v podsvětí*.

Valčík je větší chameleon. Zaujal Richarda Strausse již v operě *Elektra*: charakterizuje měkkou a smířenou Chrysothemis, sestru titulní hrdinky tyrané vnitřními démony. K valčíkům ale svým zvláštním způsobem přilnul i Leoš Janáček: ozývají se v záhadné operě *Osud*, ve *Výletech páně Broučkovy* doprovázejí éterické estéty z národa *Měsíčanů*. V *Příhodách lišky Bystroušky* na něj svůj melancholický tanec provozuje vázka a ze zábavného kousku se najednou stává symbol pomíjivosti.

Johann Strauss ml., když komponoval **Cisařský valčík**, který měl symbolizovat slavnostní přípitek Františka Josefa I. a německého císaře Wilhelma II. Elegantní oficialita pro vcelku konsolidovanou střední Evropu má úplně jiný ráz než mnohem pozdější Šostakovičova skladba pro Státní jazzový orchestr, za níž jsou i popravy jeho blízkých přátel. Evropa pořád tančila valčík, ale mrtvých už byly miliony a druhá světová válka bušila na dveře.

Zdá se, jako by se mezi melancholií a zábavou nemohl rozhodnout ani **valčík z Jazzové suity č. 2** od **Dmitrije Šostakoviče**. Vznikal v roce 1938, tedy v době, kdy stalinský teror řádl snad s největší silou, a nechce se ani myslet na to, co skladatel při plnění podobných státních zakázek vnitřně prožíval. Je zcela zjevné, o kolik bezstarostnější byl

Putování a myšlenkové pochody

Valčík neumí zprostředkovat jen proměnlivé umělecké postoje nebo zákruty dějin, v zeměpisné zkratce se dokáže vypořádat i se spojnicemi mezi Vídní a Brnem. Moravská metropole, někdy škodolibě označovaná jako poslední obydlená zatáčka před Vídní, si svůj vztah s hlavním městem rakouského císařství pěstovala dlouhodobě. Výraznou úlohu v tomto směru sehrálo už uhájení města před Švédy: Brno na této události staví část své identity dodnes. Důležitá jistě byla i skutečnost, že převážně katolická Morava neviděla v Habsburcích satanáše bráncí pravé víře, ale souvěrce. Celkově bylo jejich přijetí snazší než v Čechách, s nimiž Morava patřila pod korunu českou, ale jako samosprávná země.

Je pravda, že moderní Vídeň představovala velké kulturní centrum, od něž Brno spíš kopirovalo, ale jak se lidově říká: někdy je lépe něco doře ukrást než špatně vymyslet. Některé citlivé body města jako by byly v menším měřítku přenesené z Vídně do Brna, jak se lze přesvědčit při pohledu do mapy. Vídeňskému parku Augarten, umístěnému za okrajem širšího centra, jako by vypadly z oka Lužánky, které se kdysi dokonce stejně jmenovaly – někteří Brňané si možná ještě vzpomenu na jejich hovorové označení „Augec“. Sídlo domácí filharmonie Besední dům i vídeňský Musikverein projektoval Theofil Hansen.

© Georg Fayer

Lidskou spojnici mezi oběma městy představuje v dnešním programu skladatel **Erich Wolfgang Korngold** (1897 až 1957), který se v Brně narodil a prožil dětství, aby se pak díky svému talentu i ambicióznímu a vlivnému otci odstěhoval do Vídně. Tam získal hudební vzdělání i první slávu. Rodilý Brňan věnoval vídeňské skladatelské ikoně **Geschichten von Strauss** (Straussovy povídky) v lehké narážce na slavný valčík *Geschichten aus dem Wienerwald* (Povídky z Vídeňského lesa). Dovedně zaranžovaná směs valčíků je původně určená pro klavír a svádí k představě domácího provozování. Pozdější **Straussiana** vznikla už po druhé světové válce v USA a zábavný charakter valčíku v ní nepustí ke slovu nic jiného.

Na cestu z Vídně do Brna či naopak však vyzývá také Straussův **Pochod brněnské národní gardy**, který zazní na začátku programu hned po předehře k **Netopýrovi**. Zve všechny, kdo přišli na novoroční koncert, aby alespoň v myšlenkách neseděli na místě, vydali se na cestu a rozhlédli se po širších souvislostech všeho, co jim koncert nabízí. Aby se bavili, ale nezapomínali, co se za vši tou zábavou může skrývat. Aby vstoupili do nového roku s čistou hlavou, opíjeli se spíš ideály než šampaňským a nezapomínali, že ne všude mají lidé na oslavy myšlenky a čas. A aby jejich kroky do dalšího letopočtu byly šťastné.

Boris Klepal

O účinkujících

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Na svých turné provedla na tisíc koncertů v Evropě, ve Spojených státech, v Latinské Americe, na Dálném i na Blízkém východě. Je pravidelným hostem světových i českých festivalů, kde často spojuje umělecké síly s Českým filharmonickým sborem Brno. V sezóně 2022/2023 uspořádala turné po Velké Británii a Spojených státech a navštívila řadu renomovaných pódii (Festival Rheingau, festival Ars Electronica v Linci, Grosses Festspielhaus v Salcburku, Gewandhaus v Lipsku). Sezona 2023/2024 byla nabitá představeními na nejlepších středoevropských pódiih jako Narodowe Forum Muzyki ve Vratislavi, vídeňský Konzerthaus či festival v rakouském Grafenegg.

Orchestr pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Kromě realizace nahrávek pro řadu společností (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4) zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno, kde doposud vydala 6 titulů. Nahrávka *12. symfonie* Philipa Glasse z této edice byla v roce 2022 nominována na cenu ICMA. Dynamicky také rozvíjí zakázkové nahrávání pro globální klientelu v rámci Czech Orchestra Recordings.

Dějiny orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hrůša nebo Tomáš Netopil. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies.

Od roku 2000 pořádá filharmonie letní open air festival na brněnském hradě Špilberk, v roce 2012 se stala pořadatelem renomovaných festivalů Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby a Expozice nové hudby. Zastiňuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantiléna, od roku 2010 se podílí na festivalu mladých hudebníků Mozartovy děti, v roce 2014 zakládá svou Orchesterální akademii.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem, kreativním lidem orchestrální dramaturgie a inovativním tvůrcem široké škály edukativních programů. Působí v neorenesančním Besedním domě, „brněnském Musikverein“ z dílny Theophila von Hansena z roku 1873 a těší se na nový, moderní koncertní sál, který navrhuje tým architektů Tomasze Koniora a Petra Hrůši a akustika Yasuhisa Toyoty. Více na www.filharmonie-brno.cz.

© Jean-Baptiste Millot

Úspěšnou mezinárodní kariéru švýcarského dirigenta **Michela Tabachnika** (*1942) pomohla rozvinout podpora Herberta von Karajana, který jej pravidelně zval k dirigentskému pultu Berlínských filharmoniků, dále Igora Markeviče, jemuž Tabachnik asistoval v madrijském orchestru RTVE, a Pierra Bouleze, se kterým spolupracoval v londýnském Symfonickém orchestru BBC. Tabachnik udržoval dlouholetý a intenzivní tvůrčí kontakt s proslulými skladateli (Stockhausen, Berio, Ligeti, Messiaen, Xenakis) a významnými evropskými orchestry. Byl šéfdirigentem orchestru lisabonské Gulbenkianovy nadace, Orchestre Philharmonique de Lorraine, pařížského Ensemble intercontemporain či Noord Nederlands Orkest. V letech 2008–2015 výraznou měrou přispěl ke kvalitativnímu růstu a posílení renomé Bruselské filharmonie, v jejímž čele stál a s níž absolvoval řadu koncertů na prestižních světových pódiích. Účinkoval v operních domech v Paříži, Ženevě, Curychu, Kodani, Lisabonu, Římě, Madridu, Montrealu či v moskevském Velkém divadle. Pravidelně byl zván ke Canadian Opera Company v Torontu, kde dirigoval *Lohengrina*, *Madame Butterfly*, *Carmen* a Stravinského *Život prostopásníka*.

Tabachnik je také uznávaným skladatelem; v posledních letech se úspěšných premiér dočkala jeho díla jako *Prélude à la légende* (v Besançonu), houslový koncert *Genèse* (Otto Derolez, Bruselská filharmonie), *Livre de Job* (v Cité de la musique v Paříži) či violoncellový koncert *Sumer* (2019, v podání Gautiera Capuçona). V březnu 2016 lyonská opera uvedla jeho operu *Benjamin – dernière nuit* (na libreto Régise Debraye). K jeho tvůrčím aktivitám patří i činnost spisovatelská.

Poččetně diskografie pro společnosti Erato a Lyrix odráží rozmanitost Tabachnikova repertoáru a zahrnuje řadu oceněných nahrávek.

Více na www.tabachnik.org.

Über die Kompositionen

Eleganz, Champagner, Revolution und Melancholie. Europa in der langen Epoche des Walzers

„Johann Strauss!“, schrie der Kater. „Hängt mich in den Tropen an der ersten Liane auf, wenn jemals ein solches Orchester auf einem Ball gespielt hat!“ Natürlich: Wer sonst als der Walzerkönig könnte die beste Kapelle auf dem Ball des Satans leiten, wie Michail Bulgakow ihn in seinem Roman *Der Meister und Margarita* beschrieb. Er ist auch der Hauptprotagonist des Neujahrskonzerts der Brünner Philharmonie.

Strauss' vergoldete Statue steht im Zentrum des Wiener Stadtparks – egal, ob man zur Entspannung oder nur zufälligerweise hierherkommt, lässt sie sich kaum übersehen. Die Figur in Frack und eleganter Pose vermittelt Dynamik, so als wollte sie mit der Geige in der Hand tanzen, im Schritt des Walzers wirbelnd, der als Höhepunkt einer neuen Modeströmung und auch Sittenlosigkeit Wien einst in Aufruhr versetzte: „Gnäd' Frau, das gab es noch nie, dass man beim Tanzen einander hält!“

Mit einem Modetanz trat Europa in eine neue Ära romantischer Revolutionen und heftiger Kämpfe um die Selbstbestimmung der Nationen und die Errichtung derer unabhängigen Staaten. Das Eingangstor dafür war der Wiener Kongress, auf dem 1815 das Kapitel der Napoleonischen Kriege geschlossen und der Grundstein für das neue Europa gelegt wurde. Die fast einjährigen politischen Verhandlungen wurden von zahlreichen Bällen begleitet, von denen aus der Wiener Walzer auch in andere Länder als Vorbote der Etablierung einer subjektiven Weltsicht und -erfahrung und damit auch des Zerfalls einheitlicher ästhetischer Standards gelangte.

Eine musikalische Dynastie und ein Tanz für die Langstrecke

Zum Zeitpunkt des Wiener Kongresses war **Johann Strauss der Jüngere** (1825–1899) noch nicht geboren. Sein Vater, der unter anderem den berühmten *Radetzky-Marsch* komponieren sollte, war erst zehn Jahre alt. Dessen Sohn ist jedoch das berühmteste Mitglied der Strauss-Dynastie, der insgesamt sechs erfolgreiche Komponisten angehören, von

denen Eduard der Jüngere erst 1969 verstarb.

Johann Strauss d. J. stellt das vielseitigste Familientalent dar: Er hat nicht nur den Wiener Walzer als fantastische Konzertform zum Gipfel geführt, er war auch der Begründer und ein unübertroffener Meister der Wiener Operette. Nicht zuletzt war er auch ein erfolgreicher Musikmanager und Leiter seines eigenen Orchesters. Hier war er Kommandeur, doch hatte er keinen Marschallstab, sondern er führte einen Bogen und dirigierte seine Kapelle von dem Platz der ersten Geige aus, was früher üblich war. Bei den Neujahrskonzerten der Wiener Philharmoniker wiederholte es später fast ein Vierteljahrhundert lang der legendäre Konzertmeister Willi Boskovsky, und auch der Dirigent Lorin Maazel kehrte zumindest zeitweise zu dieser altmodischen Manier zurück.

Der Walzer selbst kann grob als Gesellschaftstanz im Dreivierteltakt mit einem Tempo von etwa sechzig Takten pro Minute beschrieben werden. Die Beschreibung passt auf mehrere volkstümliche und bodenständige Variationen von Tänzen im Dreivierteltakt, egal ob sie nun Ländler oder Sousedská heißen mögen. In diese Kurzbeschreibung passt jedoch nicht jene Wiener Eleganz, die nicht stampft und den ersten Schlag eher tiefer schwingt, anstatt ihn wie einen Kanonenschlag zu zelebrieren. Mit der gleichen Zügigkeit wie die einzelnen Takte folgen mehrere Melodien aufeinander, aus denen sich der Wiener Walzer normalerweise zusammensetzt, um sich schließlich bis auf zehn Minuten zu dehnen. Anstelle eines Tanzstücks erscheint eine symphonische Dichtung, deren Programm jeder für sich selbst schreiben muss. Die Polka von Strauss ist vor allem heiter und im Vergleich zum Walzer etwas schlichter, sie verliert jedoch weder an Tempo noch an guter Laune und unterhält alle schnell, bevor wieder ein raffinierteres Stück folgt.

Heuchler, Heilige und Moralhüter

Aber das war und ist nicht immer so. Die Wiener Staatsoper, zu deren Paradestücken vor allem große Musikdramen gehören, spielt an Silvester und an einigen wenigen weiteren Terminen die Operette **Die Fledermaus** auf ihrer Bühne. Schon in der Ouvertüre erklingt ein Walzer, der aber auch während der Handlung zu hören ist. Er begleitet die Szene, in welcher der ausschweifende Abend bei Prinz Orlofsky endet: Die Masken fallen und alle Lügen und Heucheleien werden enthüllt.

Schon Johann Strauss d. J. nutzt also den Walzer nicht nur als Tanz oder symphonische Form, sondern auch als musikalisches Merkmal, das mit Oberflächlichkeit und einer Moral verbunden ist, die im Dreivierteltakt schwingt. Alle haben ihren Spaß, aber die Hauptfiguren tragen Masken und fremde Kleidung, sie treten unter falschem Namen auf und verfolgen zweifelhafte Ziele – kein Wunder, dass nach der Pause alles auffliegt.

Noch weiter in diese Richtung ging der deutsche Komponist **Richard Strauss** (1864–1949), der zu Beginn des 20. Jahrhunderts mit seiner Oper *Salome* einen europaweiten Skandal auslöste, dessen Wucht bis in die USA reichte. Die nymphomane Salome, die aus einer Laune heraus Johannes den Täufer hinrichten lässt, damit sie seinen abgetrennten Kopf

küssen kann, erhielt durch die Musik von Strauss eine Stärke, welche die damalige Gesellschaft nicht unbeteiligt ließ. Auch die damaligen, oft sehr einflussreichen Hüter der Moral meldeten sich zu Wort. In New York wurde der erste Aufführungsversuch der Oper komplett verhindert, in Wien durfte Johannes' toter Kopf nicht auf der Bühne erscheinen.

Vielleicht hatte Richard Strauss dies im Sinn, als er die wunderbare Oper **Der Rosenkavalier** (1911) schrieb, die formal in Wien zu Zeiten der Kaiserin Maria Theresia spielt, deren universales Thema jedoch die Heuchelei ist. Obwohl die Oper manchmal als Komödie bezeichnet wird, handelt es sich im Gegensatz zu *der Fledermaus* nicht um einen unbekümmerten Humor, der in der Operette zwar satirisch bissig sein und Ungarn und Russen aufziehen kann, aber letzten Endes

geben sich alle mit der billigen Erklärung zufrieden, dass nur der König aller Weine, der Champagner, die Schuld trage.

Die Walzer im *Rosenkavalier* strahlen manchmal so viel Liebreiz und Behaglichkeit aus, dass man beinahe übersieht, dass der erste Walzer das Frühstück der Feldmarschallin mit ihrem um eine Generation jüngeren Liebhaber Octavian begleitet. Beide sind gerade nach einer Liebesnacht aus dem Bett aufgestanden, ein Zimmermädchen hat ihnen im Schlafzimmer den Tisch gedeckt, der noch etwas erschöpfte Jüngling gesteht der verheirateten Dame beim Kaffee seine Liebe und prahlt mit der Eroberung einer Frau, deren Mann sich derzeit irgendwo auf einer Jagd befindet.

Über den Walzer des Barons Ochs, der in dem Konzertprogramm zu hören sein wird, gibt sich jedoch niemand irgendwelchen Illusionen hin: Wenn in der Oper jemals der Typ „lüsterner Greis“ aufgeführt wurde, dann hier. Ochs erzählt der blutjungen Sofia von den Freuden der Ehe; und dank der Musik kommt man nicht umhin zu meinen, dass ihm dabei der Speichel über das Kinn läuft. „Mit mir keine Nacht dir zu lang“, verspricht der Baron dem zerbrechlichen Mädchen aus bürgerlichem Hause, dessen Traum von einem Ritter auf einem weißen Pferd und mit einer silbernen Rose in der Hand gerade mit rasender Geschwindigkeit verblasst.

Zwei Schläge gut, drei noch besser

Der Walzer hielt nicht nur in die Tanzlokale Einzug, sondern auch in die ernsthafte Kunst. In gewisser Weise gelang dies auch der Polka, für die Bedřich Smetana ein wesentliches Stück vorgearbeitet hatte – entweder in Form von Klavierstücken oder indem er sie dort einarbeitete, wo es nur irgendwann ging. Ob in der *Verkauften Braut*, den *Zwei Witwen*, dem *Kuss* oder in den symphonischen Dichtungen *Moldau* und *Aus Böhmens Hain und Flur*: Überall herrscht der lebhafteste Tanz. Gleichzeitig zeigt sich aber auch, dass ihm die charakteristische Kraft und Flexibilität eines Walzers fehlen, deren Vorteil vielleicht in dem dreiteiligen Metrum liegt.

Drei Schläge sind variabler, mit ihnen lässt sich abwechslungsreicher arbeiten, man kann sie fantasievoller dehnen oder kürzen und dabei die Länge des Taktes beibehalten. Wenn es einen Schlag weniger gibt, wird der Spielraum plötzlich knapp, wenn der Tanzcharakter erhalten bleiben soll. Und wenn das Tempo verlangsamt und der Akzent betont wird, erklingt ein Marsch. Immer ist hier aber noch etwas Kraftvolles, das zur Bewegung verleitet oder durch eine Beschleunigung des Tempos auch zu einem wahrhaft wilden Galopp – so wie der Hölle-Cancan in Offenbachs *Orpheus in der Unterwelt*.

Der Walzer ist wie ein größeres Chamäleon. Richard Strauss war davon bereits in der Oper *Elektra* gefesselt: Er charakterisiert die sanfte und ausgesöhnte Chrysothemis, die Schwester der von inneren Dämonen geplagten Titelheldin. Aber auch Leoš Janáček hat sich auf seine ganz besondere Art den Walzern verschrieben: Sie sind in der geheimnisvollen Oper *Schicksal* zu hören, in den *Ausflügen des Herrn Brouček* begleiten sie die ätherischen Ästhetiker des Mondvolks. In dem *Schlauen Füchlein* tanzt eine Libelle ihren melancholischen Tanz dazu; und so wird das amüsante Stück plötzlich zu einem Symbol der Vergänglichkeit.

Es scheint, dass auch der **Walzer aus der Jazz-Suite Nr. 2** von **Dmitri Schostakowitsch** sich nicht zwischen Melancholie und

Freude entscheiden konnte. Er entstand 1938, also zu einer Zeit, als der stalinistische Terror mit vielleicht größter Wucht wütete, und man möchte sich gar nicht ausmalen, was der Komponist bei der Erfüllung ähnlicher Staatsaufträge innerlich erlebte. Es ist ganz offensichtlich, um wie viel unbeschwerter **Johann Strauss d. J.** war, als er den **Kaiserwalzer**

komponierte, der den Schulterchluss von Franz Joseph I. und dem deutschen Kaiser Wilhelm II. symbolisieren sollte. Dieses Stück eleganter Förmlichkeit für ein insgesamt konsolidiertes Mitteleuropa unterscheidet sich völlig von Schostakowitschs deutlicher jüngerer Komposition für das Staatliche Jazzorchester, hinter der auch die Hinrichtungen seiner engen Freunde standen. Europa tanzte immer noch Walzer, aber die Zahl der Toten ging bereits in die Millionen und der Zweite Weltkrieg stand vor der Tür.

Wanderungen und Gedankengänge

Der Walzer vermag nicht nur, wechselnde künstlerische Ansätze oder Wendungen der Geschichte zu vermitteln, er kann sich in geographischer Verkürzung auch mit den Verbindungen zwischen Wien und Brunn auseinandersetzen. Die mährische Metropole, die manchmal spöttisch als letzte bewohnte Abfahrt vor Wien bezeichnet wird, pflegte über lange Zeit gute Beziehungen zu der Hauptstadt des österreichischen Kaiserreichs. Eine bedeutende Rolle spielte in dieser Hinsicht bereits die Verteidigung der Stadt gegen die Schweden: Auf diesem Ereignis gründet bis heute ein Teil der Brünner Identität. Von Bedeutung war sicherlich auch die Tatsache, dass das überwiegend katholische Mähren die Habsburger nicht als Diener des Teufels sah, die den wahren Glauben unterdrückten, sondern als Glaubensgenossen. Insgesamt war ihre Akzeptanz problemloser als in Böhmen, mit dem Mähren, wenn auch als eigenständiges Land, zu den böhmischen Kronländern gehörte.

Das moderne Wien war zwar ein großes kulturelles Zentrum, dem Brunn eher nacheiferte, aber eine Volksweisheit besagt, dass es manchmal besser sei, etwas gut zu kopieren, als es schlecht zu erfinden. Einige Punkte der Stadt scheinen in kleinerem Maßstab von Wien nach Brunn versetzt worden zu sein, wie ein Blick auf den Stadtplan zeigt. Der am Rande des weiteren Zentrums liegende Wiener Augarten gleicht auffällig dem Park Lužánky, der einst sogar denselben Namen trug – einige Brünner erinnern sich vielleicht noch an die umgangssprachliche Bezeichnung „Augec“. Der Sitz der Brünner Philharmonie, das Besední dům, eigentlich das „Vereinshaus“, und der des Wiener Musikvereins wurden beide von Theophil Hansen entworfen.

Eine menschliche Verbindung zwischen den beiden Städten repräsentiert im heutigen Programm der Komponist **Erich Wolfgang**

© Georg Fayer

Korngold (1897–1957), der in Brunn geboren wurde und dort seine Kindheit verbrachte, bevor er dank seines Talents und seines ehrgeizigen wie auch einflussreichen Vaters nach Wien zog. Dort erhielt er eine musikalische Ausbildung und erlangte ersten Ruhm. Seine **Geschichten von Strauss** widmete der gebürtige Brünner der Wiener Komponisten-Ikone in einer leichten Anspielung

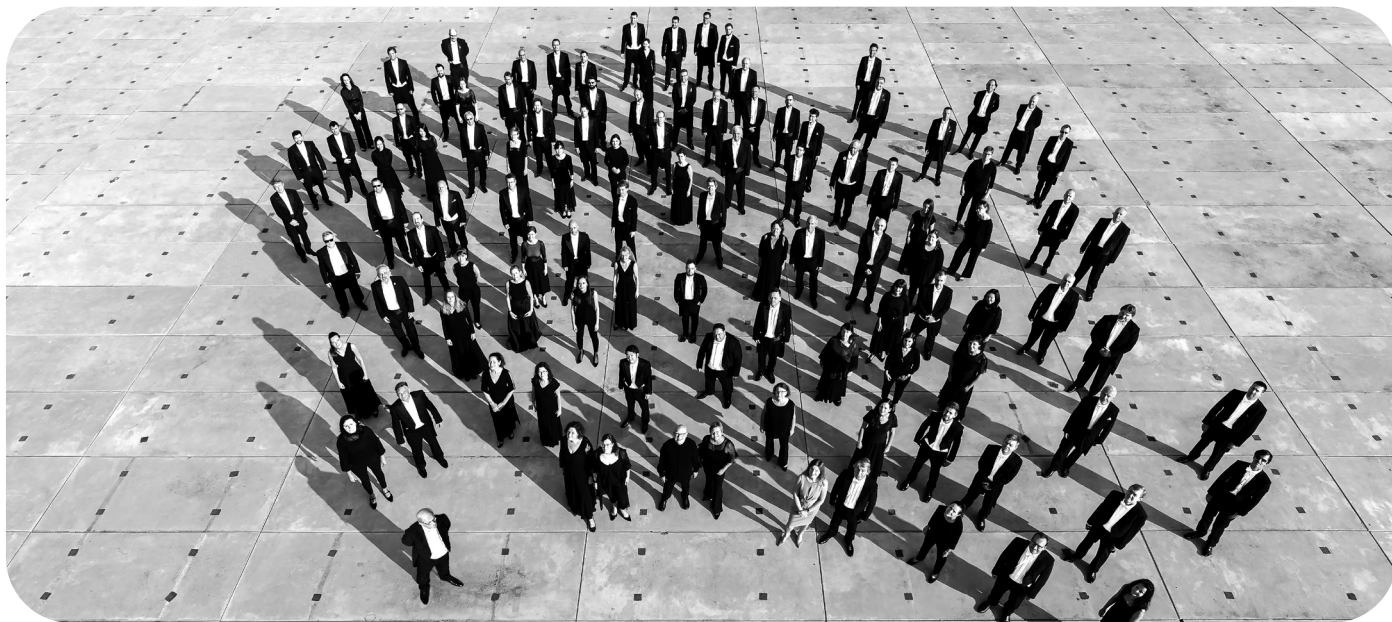
auf den berühmten Walzer *Geschichten aus dem Wienerwald*. Das kunstvoll arrangierte Walzer-Medley war ursprünglich für Klavier bestimmt und verleitet dazu, sich ein Hauskonzert vorzustellen. Die spätere **Straussiana** entstand bereits nach dem Zweiten Weltkrieg in den USA und der Unterhaltungscharakter des Walzers übertönt darin alles andere.

Zu einer Reise von Wien nach Brunn oder umgekehrt lädt jedoch auch Strauss' **Marsch der Brünner Nationalgarde** ein, der zu Beginn des Programms direkt nach der Ouvertüre zur **Fledermaus** erklingt. Er fordert alle Besucher des Neujahrskonzerts auf, zumindest in Gedanken nicht still sitzen zu bleiben, sondern sich auf eine Reise zu begeben und sich nach dem breiteren Kontext all dessen umzusehen, was ihnen das Konzert bietet. Freude zu haben, aber dabei nicht zu vergessen, was sich hinter all dem Spaß verbergen kann. Mit klarem Kopf ins neue Jahr zu starten, sich mehr an Idealen als an Champagner zu berauschen und nicht zu vergessen, dass Menschen nicht überall Gedanken und Zeit zum Feiern haben. Möge das Glück einen jeden durch das neue Jahr begleiten!

Boris Klepal

Übersetzung Iva Kratochvílová / Volker Losseff

Über die Mitwirkenden

Die Wurzeln der Brünner Philharmonie reichen bis in die 1870er Jahre, als sich der junge Leoš Janáček bemühte, in Brünn ein tschechisches Symphonieorchester aufzubauen. Das Werk dieses berühmten Komponisten des 20. Jahrhunderts ist übrigens das wichtigste Programmelement des Ensembles, das bis heute als authentischer Janáček-Interpret gilt.

Die heutige **Filharmonie Brno** entstand 1956 durch Zusammenlegung eines Radioorchesters mit dem Kreisorchester und gehört seitdem zur tschechischen Spitze sowohl hinsichtlich ihrer Größe als auch ihrer Bedeutung. Auf ihren Tourneen hat sie an die tausend Konzerte in Europa, den Vereinigten Staaten, Lateinamerika sowie im Fernen und im Nahen Osten gegeben. Sie ist regelmäßig Gast auf internationalen und tschechischen Festivals, wo sie oft mit dem Tschechischen Philharmonischen Chor Brünn ihre Kräfte vereinigt. In der Saison 2022/2023 tourte sie durch Großbritannien und die USA und besuchte zahlreiche renommierte Bühnen (Rheingau Musik Festival, Ars Electronica in Linz, Großes Festspielhaus in Salzburg, Gewandhaus in Leipzig). Die Saison 2023/2024 war geprägt von zahlreichen Auftritten auf den besten mitteleuropäischen Bühnen wie dem Narodowe Forum Muzyki in Breslau, dem Wiener Konzerthaus und dem Festival in Grafenegg, Österreich.

Das Orchester beteiligt sich immer wieder an Aufnahmen für den Tschechischen Rundfunk und das Tschechische Fernsehen. Neben der Zusammenarbeit mit zahlreichen Plattengesellschaften (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4) hat es 2020 sein eigenes Label „Filharmonie Brno“ gegründet, unter dessen Dach bisher sechs Titel herausgegeben wurden. Die Aufnahme der *Symphony No. 12* von

Philip Glass aus dieser Edition wurde 2022 für die International Classical Music Awards nominiert.

Viele tschechische und internationale Dirigenten wie Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohlávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hrůša oder Tomáš Netopil haben die Geschichte des Orchesters mitgestaltet. Seit der Saison 2018/2019 ist Dennis Russell Davies Chefdirigent und künstlerischer Leiter der Brünner Philharmoniker.

Seit dem Jahr 2000 organisiert die Philharmonie in der Brünner Burg Špilberk ein Open-Air-Sommerfestival, seit 2012 die renommierten Festwochen „Mährischer Herbst“, „Osterfestival der geistlichen Musik“ und „Exposition der Neuen Musik“. Sie unterstützt den international bekannten Kinderchor „Kantiléna“, seit 2010 beteiligt sie sich an „Mozartkinder“, einem Festival junger Musiker. 2014 errichtete sie zudem eine eigene Orchestral-Akademie.

Heute ist die Filharmonie Brno nicht nur ein starker Akteur auf dem Gebiet der symphonischen Musik im In- und Ausland, sondern auch ein führender Organisator der Musiksaison in Tschechiens zweitgrößter Stadt, ein aktiver Festivalveranstalter und ein kreativer Leader der Orchesterdramaturgie sowie ein innovativer Schöpfer einer breiten Skala von Bildungsprogrammen. Ihr Sitz ist das Neurenaissancehaus des „Brünner Musikvereins“ Besední dům, ein Werk des Architekten Theophil von Hansen aus dem Jahre 1873. Zurzeit freut sich das Orchester auf einen neuen modernen Konzertsaal, der von einem Architektenteam um Tomasz Konior und Petr Hrůša sowie dem Akustiker Yasuhisa Toyota entworfen wird.

Lesen Sie mehr unter www.filharmonie-brno.cz.

© Jean-Baptiste Millot

Die erfolgreiche internationale Karriere des Schweizer Dirigenten **Michel Tabachnik** (* 1942) wurde von Herbert von Karajan gefördert, der ihn regelmäßig an das Dirigentenpult der Berliner Philharmoniker einlud, außerdem von Igor Markevitch, dem Tabachnik im Madrider RTVE-Orchester assistierte, sowie von Pierre Boulez, mit dem er im Londoner Symphony Orchestra der BBC zusammenarbeitete. Tabachnik pflegte langjährige und intensive kreative Kontakte, sowohl zu berühmten Komponisten (Stockhausen, Berio, Ligeti, Messiaen und Xenakis) wie auch zu bedeutenden europäischen Orchestern. Er war Chefdirigent des Orchesters der Gulbenkian-Stiftung Lissabon, des Orchestre Philharmonique de Lorraine, des Pariser Ensemble intercontemporain und des Noord Nederlands Orkest. In den Jahren 2008–2015 trug er wesentlich zu einem qualitativen Wachstum und zu einer Stärkung des Renommées der Brüsseler Philharmoniker bei, deren Leiter er war und mit denen er zahlreiche Konzerte auf weltweit anerkannten Bühnen gab. Er trat in Opernhäusern in Paris, Genf, Zürich, Kopenhagen, Lissabon, Rom, Madrid und Montreal sowie in dem Bolschoi-Theater in Moskau auf. Er wurde regelmäßig von der Canadian Opera Company in Toronto eingeladen, wo er *Lohengrin*, *Madama Butterfly*, *Carmen* und Strawinskys *The Rake's Progress* dirigierte.

Tabachnik ist auch ein gefeierter Komponist; so erlebten seine Werke wie *Prélude à la légende* (in Besançon), das Violinkonzert *Genèse* (Otto Derolez, Brüsseler Philharmoniker), *Livre de Job* (in der Cité de la musique in Paris) und das Cellokonzert *Sumer* (2019, aufgeführt von Gautier Capuçon) in den letzten Jahren ihre erfolgreichen Uraufführungen. Im März 2016 wurde seine Oper *Benjamin – dernière nuit* (nach einem Libretto von Régis Debray) an der Oper Lyon uraufgeführt. Zu seinen kreativen Tätigkeiten gehört ebenfalls das Schreiben.

Die umfangreiche Diskographie für Erato und Lyrinx spiegelt die Vielfalt von Tabachnikovs Repertoire wider und umfasst zahlreiche preisgekrönte Aufnahmen.

Lesen Sie mehr unter www.tabachnik.org.

Summary

Filharmonie Brno was established on 1 January 1956 and performed its first concert that very day (though not yet under its first name of the Brno State Philharmonic). Since then it has held regular New Year concerts (except in 2021, when the event was cancelled due to the Covid-19 pandemic), thus symbolically welcoming not just the start of a new year but also celebrating its own birthday – in 2025 it will be the orchestra's 69th. That year, among other things, we will commemorate the 200th birthday of Johann Strauss II, "the Waltz King". But it won't be with his music alone that we will step into the "Straussian" year, under the baton of Michel Tabachnik who has twice stood on the conductor's podium in front of Filharmonie Brno and at each opportunity roused the orchestra to give a barnstorming performance and send the audience into raptures.

Johann Strauss II at 200

Bourgeois society in nineteenth-century Vienna prided itself in its ability to enjoy life and entertainment; if, previously, the city had exported its music to court orchestras throughout Austria-Hungary, it was now teaching the whole of Europe to dance its waltz. But it wasn't waltz alone – Vienna adopted vernacular dance forms originating from all over the Empire, in particular the Bohemian polka, and gave this duplicate counterpart to the triple-time waltz such a richness of extra-musical ideas that a mere list of the titles of the hundreds of polkas then on the repertory now reads like a literary reportage about the social and personal interests that constituted life at this time.

A pivotal role was played in this by Johann Strauss II (1825–1899). Though he acquired a musical education against the will of his father (and predecessor), the celebrated Viennese conductor and one of the founders of the waltz era, Strauss the younger soon grew to become his father's worthy competitor and, following his death, his heir – he joined the two competing orchestras and turned them into an ensemble acclaimed for many years on two continents. Of course, he did so with his own compositions, of which he churned out several hundred, reaching the apogee of music for entertainment and dance of his era, especially in his waltzes and polkas. When Offenbach's Paris operetta reached Vienna, Strauss II recognised another opportunity and created its Viennese equivalent.

Although works by Johann Strauss II are taken to epitomise light music, they have exerted an influence on composers not just of "middlebrow music", but also genuinely "serious" or "art" music.

The successful international career of the Swiss conductor **Michel Tabachnik** came with the support he received from Herbert von Karajan, who regularly invited him to the conductor's podium of the Berlin Philharmonic, and Pierre Boulez, with whom he worked at the BBC Symphony Orchestra in London. Tabachnik is noted for his long-standing creative collaborations with celebrated composers including Stockhausen, Berio, Ligeti, Messiaen and Xenakis, as well as major

European orchestras. He served as chief conductor of the Orquestra Gulbenkian in Lisbon, the Ensemble InterContemporain, the Noord Nederlands Orkest and the Brussels Philharmonic. He is also a recognised composer and educationist.

For more, visit www.tabachnik.org.

With roots reaching back to the 1870s, when a young Leoš Janáček endeavoured to establish a Czech symphony orchestra in Brno, **Filharmonie Brno** as we know it today was established in 1956 and since then has been among the leading Czech orchestras in terms of both size and importance. On its tours abroad, it has performed about a thousand concerts; in the 2022/2023 season, it toured the United Kingdom and the United States and visited many renowned concert stages, including the Rheingau Festival, the Ars Electronica Festival in Linz, the Grosses Festspielhaus in Salzburg and the Gewandhaus in Leipzig. The 2023/2024 season was full of performances at the greatest Central European venues such as the Narodowe Forum Muzyki (Wrocław), Wiener Konzerthaus (Vienna) and Reduta (Bratislava), as well as the Grafenegg Festival (Austria). Since 2000, the orchestra has organised the summer festival at Brno's Špilberk Castle, and in 2012 it took on the organising role for the international festivals Moravian Autumn, Easter Festival of Sacred Music and Exposition of New Music.

Vítězslav Mikeš

translated by Štěpán Kaňa

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony. / Die Zuhörer werden gebeten, ihre Plätze rechtzeitig einzunehmen und die Mobiltelefone auszuschalten.

Změna programu a účinkujících vyhrazena. / Änderungen des Programms oder der Besetzung vorbehalten.

Za podporu a spolupráci děkujeme / Für die Unterstützung und Zusammenarbeit danken wir

LUXURY
BRNO

PEMM
BRNO

BRNO
EXPAT
CENTRE

MASARYKOVA
UNIVERZITA

af Alliance Française
Brno

BRNO
Daily

TIC BRNO ←

euroawk
THE GREAT OUTDOORS

KAM←WHERE
VYBRANÉ MĚSTA

BRNO
MĚSTO
HUDBY

Český
rozhlas

PERA+

H
Harmonie

Vydala Filharmonie Brno v roce 2024

texty Boris Klepal, Vítězslav Mikeš

překlady Iva Kratochvílová, Volker Losseff, Štěpán Kaňa

sazba Ingrid Králíková

produkce Point CZ

redakční uzávěrka 13 | 12 | 2024

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801

www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

B | R | N | O

MINISTERSTVO
KULTURY

Jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.

Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Jihomoravského kraje.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

